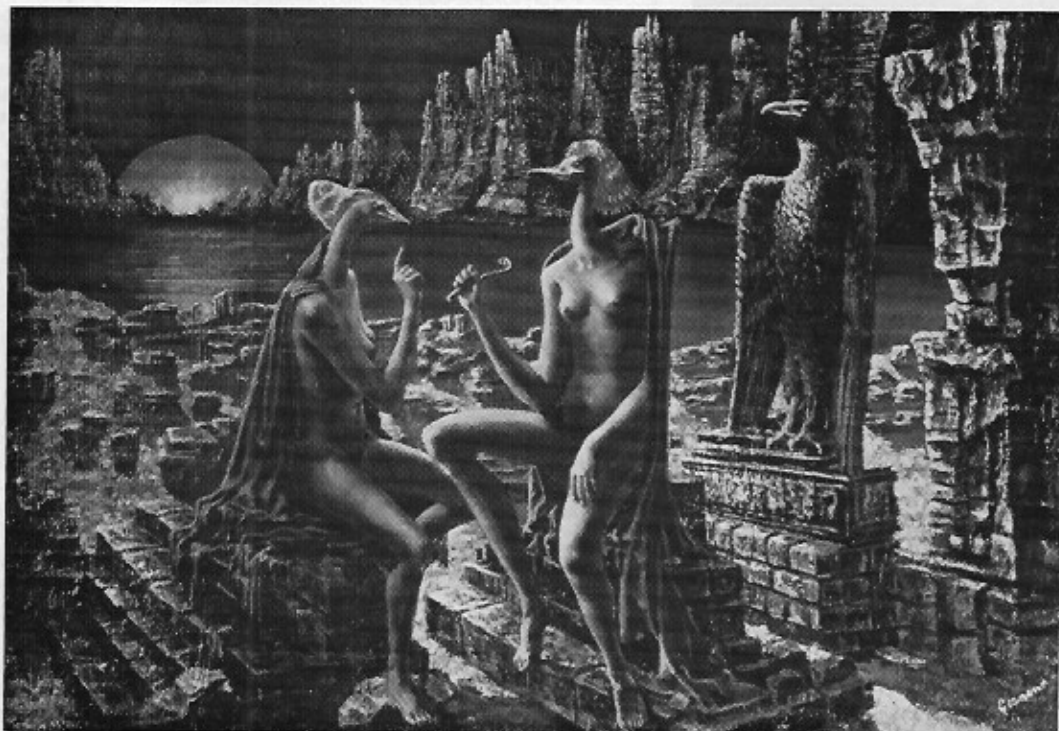

De Auguren
Verz. Dr. Vanderoost

robert geenens

standaard galerij oostende
kapellestraat 103 - christinastraat 144
2 maart - 2 april 1974

Soms denkt men aan de *pittura metafisica* van de Chirico, wegens de verlatenheid van de mens. Maar meestal treffen ons de vlekken-komposities die ons binnenleiden in een wondere wereld van ondergrondse meren, grillige rotsen, beklemmende grotten. Stalagmieten en stalagtitien stijgen en dalen op een ritme dat de statiek van dergelijke natuurwonderen weergeeft. Ook de diepte van deze fantasmagische natuur-interieurs zal de kunstkenner niet ontsnappen.

Het is de diepte van fijnzinnige schakeringen, lichtere en donkere tonen, met een speciale techniek van wrijvingen verkregen degradaties en uitloopsels.

Maurits Bilcke

De Auguren
Verz. Dr. Vanderoost

robert geenens

standaard galerij oostende

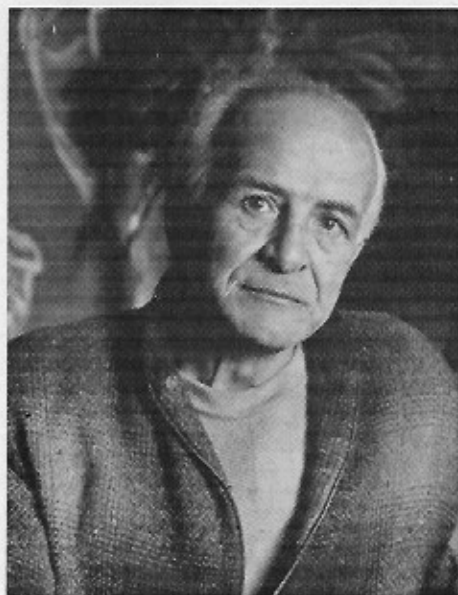
kapellestraat 103 - christinastraat 144

2 maart - 2 april 1974

Soms denkt men aan de *pittura metafisica* van de Chirico, wegens de verlatenheid van de mens. Maar meestal treffen ons de vlekken-komposities die ons binnenleiden in een wondere wereld van ondergrondse meren, grillige rotsen, beklemmende grotten. Stalagmieten en stalagtieten stijgen en dalen op een ritme dat de statiek van dergelijke natuurwonderen weergeeft. Ook de diepte van deze fantasmagische natuur-interieurs zal de kunstkenner niet ontsnappen.

Het is de diepte van fijnzinnige schakeringen, lichtere en donkere tonen, met een speciale techniek van wrijvingen verkregen degradaties en uitloopsels.

Robert Geenens

Biografie

Geboren te Gent op 20 augustus 1896

1913 Kadet aan boord van het Belgisch schoolschip «L'Avenir»

1914 Oorlogsvrijwilliger - geïnterneerd in Nederland

1915-16 Hogere Zeevaartschool Rotterdam

1917-18 Akademie van Rotterdam

1919 Akademie van Gent - leraar Delvin

1920-26 Eerste stuurman ter lange omvaart

1926 Voor goed aan wal

1934 Vestigt zich te Antwerpen

Atelier : Museumstraat 45, Antwerpen

Het oeuvre van een artiest van de ouderdom van Geenens gaan ontleden, veronderstelt onvermijdelijk een kijk in het leven zelf van de kunstenaar, want wie driemaal vijfentwintig telt, kan onmogelijk vrij en los van zijn eigen levenswandel hebben geschilderd en geproduceerd. Hij stond aktief of passief in de maatschappij, hij leidde een stil en bewogen bestaan, hij was een man van de studie of van de daad, hij sleet zijn dagen in de wijde natuur, of op een triestige zolderkamer, zoveel elementen die hun stempel op de mens en derhalve op hetgeen hij van zijn eigen ik heeft geschonken en veropenbaard, hebben moeten drukken.

Zonder iets af te weten van Geenens loopbaan of privaat leven, kan men, wanneer men zijn oeuvre overschouwt, tot het besluit komen dat het een mens is geweest die veel heeft gedroomd en die het gedaan heeft op de manier van iemand die veel tijd had om lang en langzaam te dromen, aan het droombeeld voorrang te verlenen op de nuchtere werkelijkheid van het dagelijks bestaan. Wanneer men dan zijn curriculum vitae leest, is men niet eens verwonderd te vernemen dat hij op zeventienjarige leeftijd als kadet met een schoolschip naar verre landen en horizonten trok en jarenlang als zeeman vaarde. Alles bij elkaar geen leven om er een roman mede op te timmeren, maar een leven voor immer gemarkeerd door die enkele, volle jaren zeemansleven. Wij denken aan die jaren, wij kijken naar zijn werk en onwillekeurig komt een andere naam in ons op, komt een ander oeuvre zich silhoëtteren : Jean Ray ofte John Flanders. Is Geenens, de man van de vreemde vizioenen, niet de Jean Ray van onze schilderkunst ? De zee, het avontuur, de droom, de evasie en dan, na een kortstondige loopbaan op zee, de lange herinnering aan die jaren, een herinnering die kreëert, die zwelt, die voortdurend door een rijke verbeelding wordt gespijst en die uitmondt op de fantasmorgie, op het magische, op het surrealisme.

Geenens heeft geen zeegezichten geschilderd, ook dat is eigen aan degenen die op zee vaarden. Het zijn zij die met de pijp in de mond en de twee voeten in het strandzand de zee hebben bewonderd, als een Permeke bv., die marines schilderen. Zij die op zee en op verre oceanen vaarden, dragen de stormen, de lange nachten dromen in oog en ziel en schilderen de zee in andere beelden dan brakende golven en huilende wind.

Geenens heeft zichzelf die dromen en vizioenen, doorheen de herinnering aan uren mijmeren, vertwijfeling en angst gezocht, hij heeft in andere onderwerpen dan marines en tempesten, hetgeen hij gezien en beleefd had, geschilderd.

Hij haalt zijn onderwerpen uit de diepe bodem van de oceaan, daar waar sedert eeuwen wrakken van zeilschepen en galjoenen, midden zeemeerminnen, monsterrachtige vissen, legenden en sagen in een mysterieus licht wiegelen, hij put zijn kleuren in slingers algen en in zonnestralen op de huizenhoog opschietende baren, hij schildert het oerwoud en de woestijn van de effen of gezwollen zee, hij schildert de eenzaamheid van de stuurman die dagenlang zijn blik laat glijden op een oceaan zonder horizon, hij schildert de nostalgie van de zeeman, verloren, afgezonderd in de immensiteit van een andere wereld, hij schildert vooral die bestendige dualiteit van de mens die doolt en die zich doorheen zijn dromen tracht vast te klampen aan een bepaalde realiteit.

Er is geen rust in de schilderijen van Geenens omdat droom nooit rust heeft gebracht.

Het is niet zomaar ineens gekomen. Geenens is vrij onbeholpen, banaal, in de kunst gestart, met beelden die hij zocht te veruiterlijken en die hij niet kon uitdrukken of die hij verkeerd uitdrukte.

Het magische, de eerste poging tot evasie zoekt hij doorheen het realistisch onderwerp, waardoor Geenens ons zijn surrealistische toekomst aankondigt of laat vermoeden, dat hij als schilder zijn tap vindt, dat hij plots verder durft gaan dan de realiteit, dat hij een ander klimaat, zij het dan nog maar in details, ontdekt. Van dat ogenblik af zal de werkelijkheid, het visuele voorwerp, slechts een accessorium meer zijn, een element in een ruimer decor, dat tegelijk sterker en irreëler wordt.

Geenens, inmiddels ook technisch rijper geworden, had geen enkele moeilijkheid meer om zijn droombeeld, zijn wereld die voortdurend werd aangevuld en verrijkt door lektuur en meditatie, uit te drukken. Hij mocht nu meeglijden en meefantazeren op het doek in het spoor van zijn weelderige verbeelding, hij mocht gerust teruggrijpen naar jeugdromen en herinneringen, hij ontsnapte aan de aantrekkingskracht van de nuchtere, banale werkelijkheid en mocht zich menselijk en plastisch volledig gaan uittekenen en uitleven in een kosmisch beeld dat hem geleidelijk bracht naar de huidige etappe in zijn kunst, een desintegratie van de materie die in de smeltkroes van zeldzame kleuren, in een surrealistische, magische kleurenmuziek, zijn «Rapsodie in blue», zijn «Symfonie in purper» of zijn «Nornen», zoveel doeken die zich concentreren en kristalizeren in zuivere droombeelden.

Deze werken getuigen van Geenens' metafysische instelling, zijn neiging om van de alledaagse werkelijkheid naar een andere werkelijkheid over te stappen. In deze richting — op een zijsprongetje na naar het verwante magisch-realistische toe (dat aan Willink doet denken) — zal de kunst van Robert Geenens trouw in deze richting «afdwalen». Dit is misschien niet zo dadelijk, doch zo gemakkelijk van zijn schilderijen af te lezen; de faktuur ondergaat voortdurend wijzigingen, zoals ook het palet en zelfs de onderwerpen, maar de sfeer blijft een konstante, alleen is ze niet altijd even nadrukkelijk gewild.

Sinds 1940 ongeveer heeft de schilder het Vlaams artistiek provincialisme helemaal afgelegd om universeel te worden; hij heeft het Vlaamse landschap verlaten om de wereld van zijn dromen te gaan verkennen. Een wereld opgebouwd met elementen die hem zullen blijven bekoren: rotspartijen, ruïnes, water, hemellichamen en legendarische figuren.

Intussen verliest hij de trend der eigentijdse schilderkunst niet uit het oog en verrijkt hij zijn techniek met vondsten die uit de non-figuratieve experimenten te voorschijn komen. Automatisme, afdruiptechnieken, kleurenabstractie en alle mogelijkheden der toevalligheid, welke ze te bieden hebben, zullen meer en meer zijn werk gaan bepalen. Waar de schilder in de grillige — deels toevallig ontstane — wereld gestalte gaat geven aan zijn verbeelding, ontmoeten abstracte schilderkunst en surrealisme elkaar. Het is overigens de logische uitkomst voor een werkwijze die hij sinds 1940 huldigt: ik zoek geen onderwerpen, zegt Robert Geenens, ik vind ze. En daarmee verklaart hij ook de ongedwongenheid zijner doeken, waarvan de irreële sfeer niet «de toutes pièces» opgebouwd is uit het arsenaal van «drolligheden» welke het surrealisme achter zich aansleept, maar iets ondefinieerbaars is dat in de lucht hangt.

Is dit nu zomaar «surrealisme», het etiket dat men er inderhaast op gekleefd heeft? Robert Geenens zelf spreekt van «pikturale poëzie». Het vooropgezette dat het surrealisme vaak zo log maakt en nog zo weinig te raden laat, is in het werk van Geenens zelden te merken. Zijn speelse verbeelding en het grillige toeval — in de hand gewerkt door de faktuur van zijn werken — behoeden hem hiervoor. En onmerkbaar verglijdt hij van de werkelijkheid weg naar een andere dimensie, zijn eigen wondere droomwereld die hij ons in koude kleuren — groen, mauve, blauw — voor de ogen tovert.

Rik Clément

Nous voici en plein informel qui, chez cet ancien marin, se traduit par l'évocation visuelle d'une sorte de «bout du monde» à la manière d'Edgar Poe.

Mais, Robert Geenens est aussi une sorte de magicien qui joue avec la couleur, la malaxe, la dilue, la projette à la manière d'un kaleidoscope. Et cela va de la dentelle la plus arachnéenne à l'imposante et glacée aurore boréale.

Nous trouvons, ici, Geenens, septuagénaire, ayant vécu une existence bouleversée et parfois difficile, en possession de tous les moyens que lui ont apporté un long métier mis en service d'une riche imagination.

On a l'impression, devant bon nombre de ses œuvres, de se trouver au centre d'un monde lumineux, ayant le froid du cristal mais aussi sa féerie de lumière.

On trouve dans certaines œuvres de Geenens une sorte de nostalgie, de cap-hornier. Il nous entraîne vers des formes évoquant un chaos ordonné d'époque créatrice. On a accolé à Geenens l'étiquette de surréaliste? Est-ce bien exact? Il nous semble que ce marin visionnaire, s'il n'échappe pas à un certain onirisme s'exprime autrement que les orthodoxes du surréalisme.

Il y a chez lui une sorte d'aristocratique personnalité qui domine tout et le place à part.

G. Mahy

Wanneer men een tijd bij het werk van Geenens vertoeft, dan krijgt men de indruk dat de idee, de titel, pas na de eerste fase van het schilderen ontstond. Vanuit een reeks kleurige horizontale strepen, bereikt door afdrucken of door uiteenvloeiende verf die dan met een of ander rolprocédé bewerkt wordt, groeit een bepaald beeld, net zoals dit met de inktvlekken van Rorschach het geval is. Dan wordt wellicht enigszins geschaafd en verrijkt een eksotische tempel, een droomlandschap of een poollandschap.

Hugo Brutin

Tentoonstellingen

- 1929-1930-1931 Gent
 1934 Antwerpen, Galerij Breckpot
 1936 Elisabethville
 1936 Antwerpen, Galerij Breckpot
 1943 Antwerpen, Stedelijk Kunstsalon
 1951 Antwerpen, Galerij Buyle
 1951 Brussel, Galerie «Cheval de Verre»
 1952 Brugge, Galerij Unicum
 1952 Elisabethville
 1953 Brussel, Galerie «Cheval de Verre»
 1957 Charleroi
 1958 Biennale van Venetië
 1959 Brussel, Galerie «La Madeleine»
 1959 Luik
 1961 Charleroi
 1961 Brussel, Galerie «La Madeleine»
 1961 Antwerpen, «Het Atelier»
 1962 Brussel, Galerie «La Madeleine»
 1964 Antwerpen, Galerij Breckpot
 1964 Brugge, Galerij Korrekelder
 1965 Antwerpen, C.A.W.
 1966 Antwerpen, Galerij Campo (met «Pentagram»)
 1968 Mechelen, Galerij Nova
 1970 Oostende, Standaard Galerij Kortrijk, Standaard Galerij Antwerpen, Standaard Galerij
 1971 St.-Amandsberg (retrospektieve)
 1972 Brussel, Galerie Elysée
 1974 Oostende, Standaard Galerij Kortrijk, Standaard Galerij Antwerpen, Standaard Galerij
 Groepstentoonstellingen in Eindhoven, Amsterdam, Antwerpen, Den Haag, Geneve, Parijs, Siegen, Paderborn, Bad Godesberg, Brno (Tsjecho-slovakije)

Toneeldekors

- 1956 Antwerpen, K.N.S. voor «Nu het dorp niet meer bestaat» van Tone Brulin
 1956 Antwerpen, N.K.T. voor «Sire Halewijn» van E. Closson
 1963 Antwerpen, K.N.S. voor «De Koning sterft» van Ionesco

Werken

Museum van Oostende
Museum voor Schone Kunsten,
Brussel
Kunstpatrimonium van de Staat
Museum voor Schone Kunsten,
Antwerpen
Collection de Bretagne-Houston Z.A.
Kollektie Benoit
Kollektie Verrijcke
Kollektie Den Ouden
Kollektie Ferstenberg
Kollektie Dr. Van der Roost
Kollektie Pol Leroy
Kollektie Leo Pieters
Kollektie Fr. Serfozo,
Edmonton, Canada
Kollektie Van Jole
Kollektie Muchez, Nieuwpoort
Kollektie Lewis
en vele andere privé-kollekties in
binnen- en buitenland

Het is er bij hem in hoofdzaak om te doen een realiteit weer te geven, plastisch om te zetten, die ergens verscholen hangt tussen waar de werkelijkheid eindigt en de droom begint. Op de plaats of het moment waar vaste scheidingslijn te trekken is, waar alles ineenvloeit tot één geheimnisvolle mengelmoes van droom en realiteit, van zijn en worden, van einde en begin.

Het is één van de grote verdiensten van de kunstenaar, dat hij deze geestesgesteldheid in materie heeft weten om te zetten, zodat ook anderen met zijn levensvisie kunnen gekonfronteerd worden.

Robert Geenens is in de Antwerpse kunstwereld een aparte figuur. Zijn magisch-realisme heeft zich de jongste jaren ontwikkeld tot een haast abstrakt-surrealisme, waarbij de grootste zorg gaat naar de esthetische vorm van de compositie. En in zijn beste werken bereikt de artiest daar zeer verrassende resultaten mee.

Lode Van Muylder

Serait-il resté le peintre de marines, le portraitiste d'antan, si le goût de l'Étrange ne l'avait visité ?

— C'était irrésistible, ce besoin de plonger dans le merveilleux. Y a-t-il un autre monde ? Le merveilleux est partout. Qu'est-ce que le Réel ? Ce que nos instruments de perception — parfaits ou moins parfaits, nous révèlent ? Ce que les antennes que nous avons, ou que nous n'avons pas nous révèlent ou nous cachent. Certains ont besoin du microscope pour voir de multiples cellules, une ronde d'atomes où les hommes «sans antennes» voient des formes arrêtées, utilitaires. Ce que j'essaie de mettre dans ma peinture, c'est la beauté, le rêve, l'aventure spirituelle — et je me refuse à croire que ce qu'on appelle la masse, dans notre société si grise, si laide, n'en a pas besoin autant que de biens de consommation. Symbolisant ? Surréaliste ? Je suis un visionnaire qui veut donner ses visions. Est-ce une «insulte à tous les travailleurs» de prétendre être heureux, peu enclin à se morfondre sur les atrocités de la vie humaine, végétale et animale, et de vouloir leur communiquer ce bonheur ? N'ai-je pas eu ma part d'ennuis, de misères au cours de ma vie ? N'ai-je pas eu ma part de boulot écrasant ? Une vie errante dont les aspects romantiques — la rêverie sur la dunette durant les quarts, etc. — masquent pour le non-initié les déchargements à l'arrivée : quatorze, quinze heures de travail continu, avec, à midi, le morceau avalé à la hâte. Les tâches multiples, les imprévus imposant à l'équipage et à ses officiers des prestations inattendues ? Mais pourquoi y penser, ressasser ? Je suis heureux, je ne puis que plaindre ceux qui sont en proie au *tædium vitæ*. Ma peinture n'est pas «engagée» ? Je ne sais. N'est-ce pas un engagement que de dispenser au spectateur un plaisir des yeux, une part de rêve — surtout à une époque où l'on se complaît à peindre des monstruosité ? Et si je préfère évoquer les vieux mythes qui aidèrent homme à vivre ?

Oui : c'est peut-être romantisme que d'imaginer derrière chaque marin un philosophe, un mystique méditant sur le pont durant les heures de veille devant la mer noire et solitaire. Mais j'imagine que, sans cet amour du silence, sans cette complaisance envers la vie intérieure, il n'y aurait pas de navigateur faisant longue carrière dans un des métiers les plus durs qui soient. Robert Geenens, marin et peintre ? Après tout, oui : ça fait bien plus que se concilier, ça se complète.

Jacques Collard

Omstreeks 1959-'60 krijgt Geenens' surrealisme een diepere symbolische inhoud en sluit zijn wereld van geheimzinnige grotten en bergmassa's sterk aan bij Max Ernst. Het is enerzijds een abstraheren van de idee en anderzijds een meer expressionistische weergave van het onderwerp. Er zijn ook enkele doeken die sterk aanleunen bij de abstracte richting.

Men kan derhalve vaststellen dat deze kunstenaar voortdurend gebieden exploreert die, enerzijds sterk tijdsgebonden zijn, anderzijds creaties zijn van zijn innerlijke verbeeldingswereld.

Voorts valt het op dat de inspiratiegronden van Geenens sterk werden beïnvloed door het kristendom, de Griekse mytologie en dan voornamelijk klassieke auteurs als Goethe en Shakespeare en de Franse «poètes maudits» Gerard de Nerval, Baudelaire en Verlaine. Deze kondensatie van strikt persoonlijke invloeden (harde jeugd en kristelijke opvoeding, oorlog) en zuiver literaire factoren (lektuur, mytologie) verlenen aan het werk van Robert Geenens een eigen sfeer en stijl. Het fantastische in zijn werk is altijd gedragen door een evenwicht van idee en verbeelding, door persoonlijke versie op de lotsbestemming van de mens, die Geenens persoonlijk als onheilspellend en somber schijnt te aanvaarden.

Het is een kunst van weemoed en desolate eenzaamheid, van een optornen tegen geesten en demonische krachten, van dromen en wensbeelden, die gestold zijn in voorwereldlijke taferelen.

Geenens dwingt tot confrontatie en meditatie. Zijn piktorale wereld van blauwen, steenroden en paarsen, van gijzen en getemperde groenen, blijft in het geheugen geankerd, een kwaliteit, waarborg van elke waarachtige schilderkunst.

Jos Murez